

Am conectat oronimul Giumalău cu oiconimul Jomala din insula Åland, care este explicat ca provenind din finlandeză, semnificând <God> , comun multor populații fino-ugrice (finlandezul jumala- engleză <God

>, care este numele generic pentru o zeitate majoră și zeitate supremă. El este transliterat uneori și

yumala

. Originea cuvântului este necunoscută, o explicație ar fi din Jomali, zeitatea supremă a populației permians, ori din cuvântul estonian jume, transliterat și

yumal.[□]

În limba mari ce aparține tot grupului fino-ugric

kuma'las[□]

semnifică <a venera, a adora>. Un corespondent oiconimic al oronimului am găsi în Grecia (posibil și în Bulgaria), anume Giumala de Jos (denumirea grecească Iraklea, Grecia. Dacă este o traducere, indică un semi-zeu tip Herakles, nu o divinitate supremă !?). Cunoștințele și intuiția îmi spun că în sudul Bulgariei este posibil să găsim satul Giurmaia de Sus (nu-mi amintesc să fie transliterat Giumala, ci Giurmaia !? conform Hâciu-<Aromânii. Comerț, industrie, arte, expansiune, civilizație> Focșani, Tip. Cartea Putnei, 1936, pag. 262. Este practic dubletul celui din Grecia; e posibil să fi fost abandonat cu timpul ?).

De asemenea, localitatea Pajala din Suedia pe care am conectat-o cu Pojorâta din Suceava. Pajala se află la granița cu Finlanda pe un curs de apă ce se varsă în mare și este locuită predominant de vorbitori de finlandeză. În suedeză sunt numiți cu o denumire specifică *Tornedalians*

așezați pe valea Torne, dar veniți din sudul Finlandei (din Häme și Karelia

?[□]

Graiul lor este denumit Meänkieli. Un autor cunoscut este Bengt Pohjanen, iar Mikael Niemi a scris chiar despre Pajala. În regiunea Lappland din Finlanda, în sub-regiunea Kemi-Tornio, localitatea Tornio din Finlanda e numită în suedeză Torneå, iar în nord-saami Duortnus. Coincidență ? Există un cuvânt vechi norvegian vātr- engleză <wet, damp> ? În Finlanda s-a găsit un manuscris românesc din 1785, care a aparținut lui Johan Gramatowicz, preot în Rosch (detalii N. Constantinescu în Tribuna României, 8/1979, nr. 156, pag. 2 și Manuscriptum, 13/1982, nr. 4, pag. 105...111). Precizăm că generalul finlandez Carl-Gustaf Mannerheima comandat frontul rusesc în războiul ruso-turc din 1828-1829. Sursa manuscrisului poate să provină fie dintr-o dragoste "coup de foudre" între un soldat de origine finlandeză din armata rusă și o moldoveancă, fie din deportări punctuale ale unor elemente ale populației

moldovene și bucovinene în Imperiul Țarist, ca urmare a unor conflicte austro-ruse sau moldo-ruse ? Există o localitate Grămești în Suceava, dar și Grămăticuva, Grecia (muntele Vermion). Antroponimele Gramatowicz Grigorie, Joann, Michail sunt regăsite în lucrarea: <Schematismus der orthodox-orientalischen Bukowiner diocese für das Jahr 1860> Czernowitz, exemplar al Bibliotecii Centrale Arhidieceane Blaj, primul e indicat ca "Erzpriester".

Ideea ca denumiri de munți (lanțuri muntoase) să fie numite cu nume de zeități ale cerului sau norilor nu pare illogică .

Și munții denumiți Clăbucet din Carpații de Curbură, precum și vârfurile montane numite astfel par a deriva dintr-un grai înrudit cu limbi iranice sau celtice (mai probabil un grai panonic ?), conform cehului bůh și avestan baꞤa- ambele cu sensul din engleză <God>, dar derivate poate din numele unei zeități a norilor și ploii, conform ro. clăbuc (cu un sens înrudit, dar diferit totuși de spumă). În graiul valaștina/valașcina denumeste o pălărie foarte înaltă și ascuțită (cu un unghi ascuțit la vârf pronunțat). Corespondențe oiconimice: Valašské Klobouki în Moravia Cehă, dar și localitatea Poloboc jud. Neamț și localitatea aromânilor fărșeroți Kalabaka în regiunea Larissa, (în cehă oblak- engleză <cloud>, în bretonă koabrenn- engleză <cloud>. Totuși neclar. O altă variantă ar fi să desemneze un munte împădurit și deificat ?, conform irlandeză coil- engleză < forest> ? Incert. Ar putea să semnifice și opusul: un munte pleșuv, fără vegetație ?), iar oronim în Albania: Kalabak 2174 m, la granița cu Kosovo.

Denumirea lanțului muntos Parâng ar putea fi asociată termenului din albaneză toskă perən'di- engleză <God

>, pare-se tot dintr-o zeităte a cerului, dar provenită din ce sursă, din ce limbă antică ? Ori poate din tracă, conform localității Périnthos/Perinthus din Propontida, cu sensul de stâncă/engleză <rock> ?, conform Ivan Duridanov în "The Language of the Tracians" ? Dacă ar fi fost o zeităte a cerului, posibil ca localitatea să fi fost situate pe un promontoriu cu vizibilitate foarte bună. Cele trei par în conexiune (!?).

Denumirea munților Tarcău pare a se explica prin tocharian B tarkär- engleză <cloud> (o asociere posibilă Tașca cu Tashkent Tadjikistan, poate hazardată ?), iar a munților Vâlcău prin germană wolke/durch wolk/eastern yiddish volkn- engleză <cloud> ori cu numele unei zeități romane (dacă ar fi vulcanici, poate că da, altminteri rămâne prima ipoteză) ?

Vârful Dungu 1502 m se explică prin limbi baltice: vechea prusă (limbă baltică)/lituaniană dangus/dangùs- engleză <heaven

>. Acest

Iar despre masivul Giumalău și marginalii speculative pe seama denumirilor montane

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE

Miercuri, 14 Octombrie 2020 06:52 - Ultima actualizare Miercuri, 21 Octombrie 2020 06:44

vârf se află la extremitatea nord-vestică a masivului Ciucaș. Explicația e mai clară și satisfăcătoare, doar că vârful nu a atribuit denumirea întregului masiv !? Și vârful Stagului din culmea Grindușu din munții Tarcău sau Bâtca Stegea 1317 m la S-E de localitatea Tașca par a se explica prin lituanianul stābas- engleză <idol>, iar vâfurile Bolovanu Mare și Mic tot din culmea Grindușu Munții Tarcău prin maghiarul baalwaan- engleză <idol> ori printr-un alt grai fino-ugric ?

Scris de Valentin-Claudiu I. DOBRE din surse internet, preluate într-o lucrare cu caracter literar